

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Кафедра теорії і історії мистецтва

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
(ДИПЛОМНИХ РОБІТ)

Харків – 2026

Чечик В.В. Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи магістра (дипломних робіт) для здобувачів другого освітнього рівня (магістр) ОПП Мистецтвознавство. ХДАДМ: Харків, 2026. 29 С.

Укладач: ЧЕЧИК Валентина, канд. мистецтвознавства, доцент кафедри теорії і історії мистецтв ХДАДМ

Рецензенти:

Ковальова Марія Миколаївна – професорка, канд. мистецтвознавства, завідувачка кафедри Станковий живопис ХДАДМ

Ярова Віра Сергіївна – канд. мистецтвознавства, Головний зберігач фондів Харківського художнього музею.

Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційних робіт здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство», за спеціальністю В4 Образотворче мистецтво та реставрація, галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціалізації В4.3 Мистецтвознавство

Розроблено відповідно до Стандарту вищої освіти України та Освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» Харківської державної академії дизайну і мистецтв (2025).

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 9 від «23» січня 2026 р.

Схвалено та рекомендовано до друку на Методичною радою ХДАДМ

Протокол № 26-0 від «17» березня 2026 р.

ЗМІСТ

1. Вступ. Загальні положення щодо виконання кваліфікаційної роботи.....	4
2. Структура кваліфікаційної роботи та вимоги до її складових	5
3. Аналітичні підходи та інтерпретаційні методи у кваліфікаційній роботі.....	11
4. Правила оформлення кваліфікаційної роботи: цитування, посилання та технічні вимоги	12
5. Академічна доброчесність у процесі виконання кваліфікаційної роботи.....	14
6. Мова, стиль та науково-професійна комунікація в кваліфікаційній роботі ...	15
7. Порядок підготовки та публічного захисту кваліфікаційної роботи	16
8. Критерії оцінювання результатів виконання кваліфікаційної роботи	18
9. Додатки	19
Додаток 1. Титульний аркуш.....	19
Додаток 2. Анотація.....	20
Додаток 3. Зміст кваліфікаційної роботи.....	21
Додаток 4. Список використаних джерел.....	23
Додаток 5. Список ілюстрацій.....	24
Додаток 6. Альбом ілюстрацій.....	25
10. Рекомендована література.....	28
11. Корисні інтернет-ресурси та джерела.....	29

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра є обов'язковою формою підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Мистецтвознавство». Робота виконується в межах освітньої програми відповідно до навчального плану та спрямована на фахове осмислення актуальної проблематики у сфері історії, теорії та практики образотворчого мистецтва, релевантної сучасному мистецтвознавчому полю.

Кваліфікаційна робота має засвідчити здатність здобувача здійснювати самостійний мистецтвознавчий аналіз обраного об'єкта з урахуванням історичного, теоретичного та культурного контексту, формулювати обґрунтовані висновки та пропонувати інтерпретації, значущі для професійної діяльності у сфері мистецтвознавства та суміжних галузях культурної практики.

Тематика кваліфікаційної роботи визначається відповідно до профілю освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство», орієнтується на актуальні питання сучасного мистецтвознавства та практики функціонування мистецьких і культурних інституцій і може бути пов'язана з аналітичною, музейною, кураторською, галерейною, експертною або освітньою діяльністю. Тему кваліфікаційної роботи і керівника здобувач обирає на першому році навчання (вересень–жовтень навчального року). Формулювання теми обговорюється та затверджується на засіданні кафедри історії і теорії мистецтв.

Кваліфікаційна робота виконується здобувачем самостійно. Науковий керівник здійснює методичний супровід та консультує з питань організації роботи, структури, добору джерел, аналітичних підходів і оформлення тексту. Відповідальність за зміст роботи, самостійність її виконання, коректність використання джерел і дотримання принципів академічної доброчесності несе здобувач вищої освіти.

Кваліфікаційна робота подається до публічного захисту у встановлені терміни відповідно до навчального плану та графіка освітнього процесу. Матеріал кваліфікаційної роботи має бути викладений логічно, послідовно й аргументовано з дотриманням норм академічного письма та культури фахового тексту.

Порядок виконання, оформлення, подання та захисту кваліфікаційної роботи, а також критерії її оцінювання визначено у наступних розділах методичних рекомендацій.

СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ВИМОГИ ДО ЇЇ СКЛАДОВИХ

Кваліфікаційна робота магістра має чітку структуру, що забезпечує логічну послідовність викладу матеріалу, цілісність аналізу та можливість об'єктивної оцінки отриманих результатів. Структура кваліфікаційної роботи визначається вимогами освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» та цими методичними рекомендаціями.

Кваліфікаційна робота, як правило, містить такі основні складові: титульний аркуш; анотація (українською і англійською мовами); перелік умовних скорочень (за необхідності); зміст; вступ; основну частину, структуровану за розділами та підрозділами; загальні висновки; список використаних джерел; додатки. Наявність або відсутність окремих елементів структури (наприклад, висновків до розділів), а також їх обсяг і співвідношення визначаються специфікою теми та узгоджуються з науковим керівником.

Не підшиваються до тексту кваліфікаційної роботи та подаються окремо такі документи: 1) звіт про перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат; 2) рецензія зовнішнього рецензента.

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

Титульний аркуш є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи та оформлюється відповідно до встановленого в закладі вищої освіти зразка. На титульному аркуші зазначаються повна назва закладу вищої освіти, назва кафедри, назва освітньо-професійної програми, тема кваліфікаційної роботи, прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти, прізвище, ім'я та по батькові наукового керівника, освітній рівень, рік та місце виконання роботи. Титульний аркуш не нумерується, але враховується у загальній послідовності сторінок кваліфікаційної роботи (див. Додаток 1).

АНОТАЦІЯ

Анотація є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи та подається українською й англійською мовами. В анотації стисло викладається зміст кваліфікаційної роботи, окреслюються її тематика, об'єкт аналізу та основні підсумкові положення.

Обсяг анотації становить 800-1000 символів із пробілами. Анотація не входить до основного обсягу кваліфікаційної роботи та не підлягає окремому

оцінюванню. Після тексту анотації подаються ключові слова (5–8 позицій), що відображають основні поняття та проблемне поле кваліфікаційної роботи (див. Додаток 2).

ЗМІСТ

Зміст є обов'язковим структурним елементом кваліфікаційної роботи і подається після анотацій. У змісті відображаються всі структурні елементи роботи із зазначенням сторінок, з яких вони починаються.

Назви розділів і підрозділів у змісті повинні повністю відповідати їх назвам у тексті кваліфікаційної роботи.

До змісту включаються вступ, основна частина (розділи і підрозділи), за необхідністю – висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Титульний аркуш, а також документи, що подаються окремо від тексту кваліфікаційної роботи (відгук керівника, відгук рецензента), до змісту не включаються (див. Додаток 3).

До поширених недоліків оформлення Змісту належать невідповідність назв структурних елементів у Змісті та основному тексті роботи, неправильне зазначення сторінок або порушення нумерації розділів і підрозділів.

ВСТУП

У Вступі обґрунтовується актуальність теми кваліфікаційної роботи, визначаються мета і завдання, об'єкт і предмет аналізу, окреслюються хронологічні та, за необхідності, територіальні рамки роботи, а також зазначається практична спрямованість отриманих результатів, зокрема можливість їх використання в музейній, кураторській, галерейній, експертно-аналітичній або освітній діяльності.

До типових помилок у Вступі належать декларативне або надмірно загальне обґрунтування актуальності теми, нечітке формулювання мети і завдань, а також формальне або суперечливе визначення об'єкта і предмета аналізу. Поширеною є невідповідність між сформульованими завданнями та подальшою структурою кваліфікаційної роботи, а також включення до Вступу елементів, не пов'язаних із логікою основного викладу.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з кількох розділів, які за потреби поділяються на підрозділи. Кількість і зміст розділів визначаються специфікою теми та узгоджуються з науковим керівником.

У *першому розділі*, як правило, окреслюється проблемне поле теми кваліфікаційної роботи та визначаються аналітичні підходи й інтерпретаційні орієнтири, релевантні обраному мистецькому матеріалу. Зміст розділу спрямований на фахове осмислення ключових понять, контекстів і підходів, необхідних для подальшого аналітично-інтерпретаційного викладу.

Назва першого розділу формується відповідно до його змісту та відображає аналітичний характер кваліфікаційної роботи (див. Додаток 3).

У *наступних розділах* здійснюється послідовний мистецтвознавчий аналіз обраного матеріалу, розкривається проблемне поле теми та подаються результати авторського аналізу. У процесі аналізу використовується комплекс візуальних, текстових і документальних джерел та фахової мистецтвознавчої літератури, відповідних темі та завданням роботи. Опрацювання джерел забезпечує обґрунтованість інтерпретацій і послідовність подальшого мистецтвознавчого аналізу.

Кожний розділ основної частини кваліфікаційної роботи за необхідності завершується короткими *висновками*, у яких узагальнюються основні положення та результати аналізу, подані в межах відповідного розділу. Висновки до розділів мають аналітичний характер, логічно підсумовують викладений матеріал і забезпечують послідовний перехід до наступних розділів роботи. Висновки до розділів не є повторенням загальних висновків кваліфікаційної роботи та не містять нової інформації, яка не була розглянута в основному тексті.

До *типових помилок* в основній частині належать фрагментарний або описовий виклад матеріалу без належного аналітичного опрацювання, порушення логічної послідовності між розділами та підрозділами, а також невідповідність змісту окремих розділів сформульованим у Вступі завданням. Поширеною є підміна авторського аналізу переказом джерел або надмірним цитуванням без інтерпретаційного коментаря. Помилкою вважається формальне використання аналітичних підходів без їх зв'язку з конкретним мистецьким матеріалом.

ВИСНОВКИ

У висновках узагальнюються основні положення кваліфікаційної роботи відповідно до поставленої мети та завдань, формулюються підсумкові висновки й аналітично обґрунтовані інтерпретації, значущі для професійної діяльності у сфері мистецтвознавства та суміжних галузях культурної практики. Висновки мають логічно впливати зі змісту основної частини та відображати цілісність і послідовність викладу матеріалу.

Висновки покликані засвідчити рівень професійної зрілості, аналітичної компетентності та фахової підготовки здобувача. У цьому розділі не допускається введення нового аналітичного матеріалу, а також цитування або бібліографічні посилання. Рекомендований обсяг висновків становить 4–5 сторінок.

До типових помилок у Висновках належать механічне повторення тексту основної частини без належного узагальнення, формулювання положень, що не співвідносяться з метою і завданнями, визначеними у Вступі, а також надмірна декларативність формулювань без чіткого зв'язку з аналітичними спостереженнями. Поширеною є також відсутність окреслення професійної релевантності зроблених висновків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

У кваліфікаційній роботі використовуються наукові, довідкові, архівні та електронні матеріали, релевантні темі й завданням роботи, зокрема фахова мистецтвознавча література, каталоги, матеріали виставкових і музейних проєктів, публікації у спеціалізованих виданнях, а також офіційні інтернет-ресурси культурних інституцій.

У кваліфікаційній роботі не рекомендується використовувати навчальні видання (підручники, навчальні та навчально-методичні посібники) як основні джерела аналізу. Такі видання можуть залучатися лише у виняткових випадках за умови обґрунтованої доцільності.

Список використаних джерел має містити всі матеріали, на які здійснюються посилання в тексті кваліфікаційної роботи. Джерела в списку розміщуються за алфавітом: спочатку кирилицею, далі латиницею; нумерація є наскрізною. Іншомовні джерела подаються мовою оригіналу (див. Додаток 4).

Оформлення бібліографічних описів у списку використаних джерел здійснюється відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 і є обов'язковою умовою дотримання принципів академічної доброчесності.

До типових помилок належать невідповідність між посиланнями в тексті та списком використаних джерел, включення до списку матеріалів, які фактично не використовувалися в роботі, а також некоректне або неповне оформлення бібліографічних описів. Поширеною є також відсутність єдиного принципу алфавітного розміщення джерел або змішування кирилических і латинських позицій.

ДОДАТКИ

До додатків включаються матеріали, що доповнюють і конкретизують основний текст кваліфікаційної роботи, зокрема ілюстративні матеріали, таблиці, схеми, описи каталогів, тексти документів, матеріали інтерв'ю, а також інші допоміжні матеріали. За потреби до додатків можуть включатися перелік термінів і понять або термінологічний словник, якщо це зумовлено специфікою теми та необхідне для коректного розуміння тексту.

Додатки є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи та не входять до її основного обсягу. Додатки нумеруються великими літерами української абетки (А, Б, В тощо). У разі наявності одного додатка він позначається як Додаток А. Склад і обсяг додатків визначаються змістом кваліфікаційної роботи та характером обраної теми.

За наявності ілюстративного матеріалу у кваліфікаційній роботі подається список ілюстрацій. До нього включаються всі ілюстрації, використані в тексті та додатках, у тому числі в альбомі ілюстрацій, із зазначенням основних атрибутивних даних та джерела походження. Список ілюстрацій і альбом ілюстрацій мають єдину наскрізну нумерацію, що відповідає посиланням у тексті кваліфікаційної роботи.

Для творів образотворчого мистецтва зазначаються автор, назва твору, дата створення, матеріал і техніка виконання, розміри та місце зберігання. Для фотографій, схем, таблиць та інших візуальних матеріалів подається назва або короткий опис, рік створення та джерело.

Обов'язково зазначається джерело ілюстрації: посилання на друковане видання у квадратних дужках, адреса електронного ресурсу або ім'я фотографа у разі авторської зйомки. Нумерація ілюстрацій має відповідати посиланням у тексті кваліфікаційної роботи. Ілюстративні матеріали, як правило, розміщуються у додатках і не входять до основного обсягу роботи (див. Додатки 5, 6).

ПРАКТИЧНО ОРІЄНТОВАНИЙ КОМПОНЕНТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ЗА ПОТРЕБИ)

За рішенням кафедри або у разі міждисциплінарного характеру чи проєктної спрямованості теми кваліфікаційна робота може передбачати наявність індивідуального завдання на її виконання, оформленого окремим документом. У таких випадках кваліфікаційна робота може бути доповнена практично орієнтованим компонентом (аналітично описаним у тексті або поданим у додатках). Наявність практичного компонента або індивідуального завдання не є обов'язковою складовою кваліфікаційної роботи з мистецтвознавства.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОБСЯГУ

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи та вимоги до її оформлення визначаються освітньо-професійною програмою та уточнюються кафедрою.

Орієнтовний обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи становить 60–70 сторінок і може коригуватися залежно від специфіки теми.

Текст роботи має бути викладений логічно, послідовно й аргументовано відповідно до встановлених вимог. Формулювання положень, висновків і інтерпретацій повинні бути чіткими, коректними та узгодженими із змістом роботи і поставленими завданнями.

АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ МЕТОДИ У КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ

Аналітичні підходи та інтерпретаційні методи у кваліфікаційній роботі визначаються її тематикою, характером мистецького матеріалу та поставленими завданнями. У межах освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» вони спрямовані на фаховий аналіз і осмислення художніх об'єктів, явищ і процесів з урахуванням умов їх створення, функціонування та рецепції.

Здобувач обирає аналітичні підходи відповідно до логіки кваліфікаційної роботи, погоджуючи їх із науковим керівником. Обрані інструменти мають забезпечувати внутрішню послідовність викладу, аргументованість висновків і коректність інтерпретацій без надмірної методологічної декларативності.

У кваліфікаційній роботі можуть застосовуватися різні мистецтвознавчі підходи, зокрема формально-стильовий, іконографічний, контекстуальний і компаративний. *Формально-стильовий підхід* передбачає аналіз художньої форми твору, його композиційної побудови, пластичних, колористичних і стилістичних особливостей та використовується для виявлення специфіки авторської манери і стильових тенденцій. *Іконографічний підхід* спрямований на аналіз сюжетів, мотивів, образів і символічних структур, а також їхніх смислових трансформацій у мистецтві. *Контекстуальний підхід* орієнтований на розгляд художнього об'єкта в історичному, культурному, соціальному або інституційному контексті та дозволяє осмислити умови його створення і функціонування. *Компаративний підхід* передбачає зіставний аналіз творів, авторських практик, стильових явищ або мистецьких процесів з метою виявлення спільних і відмінних рис, взаємовпливів і зв'язків.

Залежно від специфіки теми можуть застосовуватися також інші аналітичні та інтерпретаційні моделі, у тому числі міждисциплінарні, за умови їх доцільності та узгодженості з метою і завданнями кваліфікаційної роботи.

Застосування аналітичних підходів у кваліфікаційній роботі не має нормативного характеру і визначається логікою конкретного дослідження, характером матеріалу та аналітичними завданнями, які ставить перед собою здобувач.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ: ЦИТУВАННЯ, ПОСИЛАННЯ ТА ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

ЦИТУВАННЯ

Цитування у кваліфікаційній роботі використовується для відтворення фрагментів тексту з інших джерел або для посилання на ідеї, факти й положення, запозичені з фахової літератури. Усі запозичення мають бути чітко ідентифіковані та супроводжуватися бібліографічними посиланнями.

У кваліфікаційній роботі допускається пряме та непряме цитування. *Пряма цитата* подається в лапках і супроводжується посиланням на джерело із зазначенням сторінки. *Непряме цитування* (переказ) здійснюється власними словами з обов'язковим посиланням на автора і джерело.

Обсяг прямих цитат має бути виправданим і не перевищувати необхідного для аргументації або аналізу. Цитування не повинно підміняти авторський аналіз і інтерпретацію мистецького матеріалу.

Цитати в тексті кваліфікаційної роботи мають бути органічно інтегровані у виклад і граматично узгоджені з авторським текстом. Не допускається механічне поєднання цитат без власного аналітичного коментаря. У разі використання кількох цитат з одного джерела кожна з них має супроводжуватися окремим посиланням. Оформлення посилань у тексті та списку використаних джерел здійснюється відповідно до чинних вимог бібліографічного опису.

ПОСИЛАННЯ

Посилання у кваліфікаційній роботі подаються безпосередньо в тексті та вказують на джерело інформації, використаної під час аналізу або цитування. Посилання мають бути узгоджені зі списком використаних джерел: номер джерела в посиланні повинен відповідати його номеру у списку.

Посилання в тексті оформлюються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела у списку використаних джерел та сторінки, наприклад: [4, с. 56]. Якщо посилання здійснюється на кілька джерел, вони зазначаються через крапку з комою, наприклад: [2, с. 18; 7, с. 45].

У разі посилання на джерело без зазначення конкретної сторінки (наприклад, електронний ресурс або загальне положення з монографії) у дужках вказується лише номер джерела, наприклад: [9].

Під час посилання на ілюстративні матеріали, таблиці або додатки в тексті роботи використовується відповідне посилання, наприклад: (Іл. 23), (Іл. 2, 3, 34),

Усі джерела, на які здійснюються посилання в тексті кваліфікаційної роботи, обов'язково включаються до списку використаних джерел.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Текст кваліфікаційної роботи оформлюється відповідно до встановлених вимог.

Поля сторінки мають такі параметри: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм. Основний текст друкується шрифтом Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Вирівнювання тексту здійснюється по ширині.

Абзацний відступ становить 10–12,5 мм. Додаткові інтервали між абзацами не використовуються. Текст подається без розрядки між рядками та абзацами. Нумерація сторінок є наскрізною та розміщується відповідно до встановлених вимог.

Заголовки структурних частин роботи – ЗМІСТ, ВСТУП, назви розділів, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ, СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ, АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ тощо – друкуються великими літерами та розміщуються симетрично до тексту.

Підрозділи кваліфікаційної роботи нумеруються в межах кожного розділу за схемою 1.1, 1.2 тощо. Назви підрозділів розміщуються з абзацного відступу, починаються з нового рядка та друкуються малими літерами з першої великої, без крапки в кінці. Розміщення заголовків підрозділів у середині тексту не допускається.

Відстань між заголовками і текстом не повинна перевищувати двох рядків. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи необхідно починати з нової сторінки.

Нумерація сторінок подається арабськими цифрами без крапки або інших розділових знаків у правому верхньому куті аркуша. Титульний аркуш не нумерується, однак він є першою сторінкою роботи та враховується при її наскрізній нумерації.

Текст на аркушах друкується з одної сторони. Друкована робота повинна мати цупку обкладинку.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковою умовою виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра. Академічна доброчесність у межах освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» передбачає самостійне виконання роботи, коректне використання джерел, достовірність наведених фактів та відповідальність здобувача за поданий результат.

Кваліфікаційна робота має бути результатом індивідуальної аналітично-інтерпретаційної діяльності здобувача. Запозичення ідей, положень, фактів, формулювань, ілюстративних матеріалів та інтерпретацій з наукових, довідкових, публіцистичних, електронних та інших джерел допускається виключно за умови належного посилання на першоджерело відповідно до встановлених правил цитування.

Порушеннями принципів академічної доброчесності вважаються, зокрема: плагіат у будь-яких його формах; самоплагіат; подання фрагментів чужих текстів без належного посилання; використання перекладених матеріалів без зазначення джерела; фабрикація або фальсифікація фактів; подання роботи, виконаної іншою особою. Такі порушення є підставою для недопущення кваліфікаційної роботи до захисту або для зниження оцінки відповідно до чинних нормативних документів закладу вищої освіти.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний дотримуватися коректного балансу між цитуванням і авторським текстом. Цитати мають використовуватися лише за необхідності, бути виправданими з огляду на логіку викладу та не підміняти собою власний аналітичний виклад. Переказ ідей інших авторів має супроводжуватися відповідним посиланням на джерело.

Особливу увагу слід приділяти використанню ілюстративного матеріалу. Репродукції творів мистецтва, архівні матеріали, фотографії, схеми, таблиці та інші візуальні матеріали мають супроводжуватися зазначенням джерела походження або авторства, якщо інше не зумовлено специфікою матеріалу.

Кваліфікаційна робота підлягає обов'язковій перевірці на наявність текстових запозичень із використанням спеціалізованих програмних засобів. Звіт про перевірку на плагіат подається разом із роботою та не підшивається до основного тексту. Відповідальність за відповідність роботи вимогам академічної доброчесності несе здобувач вищої освіти.

Дотримання принципів академічної доброчесності є не лише формальною вимогою, а складовою професійної культури мистецтвознавця та передумовою подальшої наукової, аналітичної й експертної діяльності у сфері культури та мистецтва.

МОВА, СТИЛЬ ТА НАУКОВО-ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ В КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ РОБОТІ

Кваліфікаційна робота магістра має бути виконана державною мовою з дотриманням норм сучасної української літературної мови та усталених вимог до фахового письма у сфері мистецтвознавства. Мовне оформлення тексту є складовою професійної культури здобувача та впливає на сприйняття змісту, логіки викладу й рівня підготовки роботи.

Стиль кваліфікаційної роботи має бути чітким, послідовним і стриманим. Перевага надається нейтральному науково-професійному викладові без надмірної емоційності, публіцистичності або розмовних конструкцій. Формулювання мають бути точними, логічно пов'язаними між собою та зрозумілими для фахового читача.

У тексті кваліфікаційної роботи доцільно використовувати усталену мистецтвознавчу термінологію. У разі введення спеціальних, маловживаних або авторських термінів вони мають бути пояснені при першому вживанні. Непослідовне використання термінів, необґрунтоване змішування понять або надмірне ускладнення мовних конструкцій не допускаються.

Виклад матеріалу має бути логічно структурованим і підпорядкованим загальній композиції роботи. Абзаци повинні відображати завершені смислові блоки, а переходи між ними – забезпечувати зв'язність тексту. Повтори, стилістичні неточності, надмірні узагальнення або декларативні твердження слід уникати.

Кваліфікаційна робота передбачає дотримання норм науково-професійної комунікації, зокрема коректне посилання на авторів, джерела та інтерпретації, використані в роботі. Оцінні судження мають бути аргументованими та ґрунтуватися на аналізі матеріалу, а не на особистих уподобаннях чи некритичних узагальненнях.

У тексті кваліфікаційної роботи не допускається використання ненормативної лексики, просторіч, емоційно забарвлених висловів, а також форм прямого звертання до читача. Використання першої особи однини можливе лише у виняткових випадках і має бути стилістично вмотивованим; загалом перевага надається безособовим або узагальнено-особовим конструкціям.

Дотримання вимог до мови, стилю та науково-професійної комунікації сприяє підвищенню якості кваліфікаційної роботи, забезпечує її зрозумілість для фахового середовища та відповідає стандартам професійної підготовки магістра з мистецтвознавства.

ПОРЯДОК ПІДГОТОВКИ ТА ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ

Підготовка кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачем поетапно відповідно до навчального плану, графіка освітнього процесу та рекомендацій наукового керівника. Робота над темою розпочинається з її остаточного формулювання і затвердження на засіданні кафедри, після чого здобувач здійснює планування структури кваліфікаційної роботи, добір і опрацювання джерельної бази та аналітичного матеріалу.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний систематично консультуватися з науковим керівником, дотримуватися погодженого плану роботи та встановлених термінів виконання окремих етапів. Науковий керівник здійснює методичний супровід, надає рекомендації щодо структури, змісту, аналітичних підходів і оформлення роботи, не втручаючись у авторський характер викладу.

Завершений текст кваліфікаційної роботи подається на кафедру у встановлені терміни відповідно до Графіка навчального процесу ХДАДМ разом із передбаченими супровідними документами. Кваліфікаційна робота супроводжується відгуком наукового керівника, у якому підтверджується завершеність роботи, самостійність її виконання та відповідність змісту вимогам освітньо-професійної програми.

Кваліфікаційна робота підлягає обов'язковій перевірці на плагіат із використанням спеціалізованого програмного забезпечення StrikePlagiarism або

іншого програмного забезпечення, визначеного закладом вищої освіти. Результати перевірки оформлюються у вигляді окремого звіту та подаються разом із кваліфікаційною роботою.

Кваліфікаційна робота подається на зовнішнє рецензування. Кандидатура рецензента узгоджується з науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри. Рецензія містить фахову оцінку змісту роботи, її структури, аргументованості висновків і якості аналітично-інтерпретаційного викладу. Робота, що не відповідає вимогам академічної доброчесності або технічним вимогам до оформлення, може бути повернута здобувачеві на доопрацювання.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи відбувається у формі публічного виступу здобувача на засіданні екзаменаційної комісії відповідно до затвердженого графіка та регламенту її роботи.

До захисту здобувач готує усний виступ, у якому стисло викладає основні положення кваліфікаційної роботи, обґрунтовує вибір теми, характеризує структуру роботи, аналітичні підходи та підсумкові висновки. Виступ має бути логічно вибудованим, чітким і відповідати встановленому регламенту екзаменаційної комісії.

Виступ здобувача супроводжується презентацією або іншими візуальними матеріалами, що забезпечують наочність викладу та сприяють кращому сприйняттю змісту кваліфікаційної роботи. Візуальні матеріали мають бути інформативними, лаконічними та безпосередньо пов'язаними зі змістом виступу.

Після виступу здобувач відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії, а також на зауваження, висловлені у рецензії. Відповіді мають бути коректними, аргументованими та ґрунтуватися на матеріалі кваліфікаційної роботи.

Захист кваліфікаційної роботи завершується ухваленням екзаменаційною комісією рішення щодо оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених критеріїв.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання результатів виконання та публічного захисту кваліфікаційної роботи здійснюється екзаменаційною комісією відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» та чинних нормативних документів закладу вищої освіти. Під час оцінювання враховується як якість підготовленого тексту кваліфікаційної роботи, так і рівень її публічного представлення.

Основними критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є відповідність змісту обраний темі та вимогам освітньо-професійної програми, логічність і цілісність структури, обґрунтованість поставлених завдань і висновків, а також рівень аналітично-інтерпретаційного опрацювання мистецького матеріалу.

Під час оцінювання змісту роботи враховується коректність використання фахової термінології, якість аналізу художніх об'єктів, явищ і процесів, послідовність викладу матеріалу та вміння здобувача працювати з джерельною базою. Важливим є дотримання принципів академічної доброчесності та правил цитування.

Окремо оцінюється рівень мовного і стилістичного оформлення кваліфікаційної роботи, відповідність тексту вимогам науково-професійної комунікації, а також дотримання технічних вимог до оформлення.

Під час публічного захисту враховується зміст і структура усного виступу здобувача, здатність чітко та логічно представити основні положення кваліфікаційної роботи, аргументовано відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії та зауваження, висловлені у рецензії. Доречність і якість візуального супроводу виступу також беруться до уваги.

Під час оцінювання результатів виконання кваліфікаційної роботи може враховуватися апробація окремих положень або матеріалів роботи у формах, релевантних освітньо-професійній програмі, зокрема у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях, участі у круглих столах, публікацій тез або статей. Наявність такої апробації не є обов'язковою вимогою, проте розглядається як додатковий показник активної професійної підготовки здобувача та може позитивно впливати на підсумкову оцінку.

Підсумкова оцінка за кваліфікаційну роботу визначається за результатами виконання та захисту роботи і виставляється відповідно до встановленої в закладі вищої освіти шкали оцінювання.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Кафедра теорії та історії мистецтв

ГЕРАСИМЧУК СВІТЛАНА СЕРГІЇВНА

МИСТЕЦТВО ПЕРФОРМАНСУ ХАРКОВА 2000-х – 2020-х РОКІВ

дипломна робота здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство», за спеціальністю В4 (Образотворче мистецтво та реставрація), галузі знань В (Культура, мистецтво та гуманітарні науки), спеціалізації В4.3 (Мистецтвознавство)

Допущено до захисту

Завідувач (ка) кафедри ТІМ

«__»_____2025 р.

Науковий керівник:

Харків – 2025

АНОТАЦІЯ

Герасимчук Світлана Сергіївна. Мистецтво перформансу Харкова 2000-х – 2020-х років. Кваліфікаційна магістерська робота В4 (Образотворче мистецтво та реставрація), галузі знань В (Культура, мистецтво та гуманітарні науки), спеціалізації В4.3 (Мистецтвознавство). ХДАДМ. Харків, 2025.

Кваліфікаційна робота присвячена аналітично-інтерпретаційному осмисленню мистецтва перформансу Харкова 2000-х – 2020-х років у контексті трансформацій сучасного культурного середовища. У роботі розглянуто особливості формування локальної перформативної сцени, її кросдисциплінарний характер та взаємодію з соціальними, політичними й інституційними процесами початку ХХІ століття. Проаналізовано різні типи перформативних практик: від публічних акцій і тілесно орієнтованих жестів до інсталяційних та цифрових форматів. Окрему увагу приділено авторським стратегіям і концептуальним підходам, пов'язаним із темами ідентичності, пам'яті та травматичного досвіду. Матеріали роботи можуть бути використані в аналітичній, кураторській, музейній та освітній діяльності у сфері сучасного мистецтва.

Ключові слова: перформанс, сучасне мистецтво, харківська мистецька сцена, перформативні практики, культурний контекст, авторські стратегії.

ABSTRACT

Herasymchuk Svitlana Serhiivna. Performance Art of Kharkiv in the 2000s–2020s. Master's qualification thesis, field B4 (Fine Arts and Restoration), field of knowledge B (Culture, Arts and Humanities), specialisation B4.3 (Art History). Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv, 2025.

The master's qualification thesis is devoted to an analytical and interpretative examination of performance art in Kharkiv from the 2000s to the 2020s within the context of transformations in the contemporary cultural environment. The thesis addresses the formation of the local performance scene, its cross-disciplinary character, and its interaction with social, political, and institutional processes of the early twenty-first century. Various types of performative practices are analysed, ranging from public actions and body-oriented gestures to installation-based and digital formats. Particular attention is paid to authorial strategies and conceptual approaches related to issues of identity, memory, and traumatic experience. The materials of the thesis may be used in analytical, curatorial, museum, and educational activities in the field of contemporary art.

Keywords: performance art, contemporary art, Kharkiv art scene, performative practices, cultural context, authorial strategies.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ПЕРФОРМАНС МІЖ ХУДОЖНЬОЮ ДІЄЮ ТА КРИТИЧНИМ ВИСЛОВЛЮВАННЯМ.....	7
1.1. Перформанс як форма художньої дії та публічного висловлювання.....	7
1.2. Контексти осмислення мистецтва перформансу в сучасному мистецтвознавстві.....	12
РОЗДІЛ 2. ПЕРФОРМАНС У ХАРКОВІ 2000-х – 2020-х РОКІВ: КУЛЬТУРНІ КОНТЕКСТИ ТА ХУДОЖНІ ПРАКТИКИ.....	24
2.1. Локальний контекст і умови формування перформативних практик.....	24
2.2. Художні стратегії харківського перформансу.....	32
РОЗДІЛ 3. АВТОРСЬКІ ПРАКТИКИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ МОДЕЛІ В МИСТЕЦТВІ ПЕРФОРМАНСУ ХАРКОВА.....	41
3.1. Інтерпретаційні позиції щодо перформативних практик.....	41
3.2. Перформанс у фокусі сучасної мистецтвознавчої критики.....	50
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ.....	76
Додаток А. Список ілюстрацій.....	76
Додаток Б. Альбом ілюстрацій.....	78
Додаток В. Інтерв'ю з І. Даніловою.....	98
Додаток Г. Інтерв'ю з Ю. Одокієнко.....	101

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безугла Р. Концептуалізація перформансу в науковому дискурсі. *Художня культура. Актуальні проблеми*. 2020. № 16 (2). С. 18–26.
2. Вишеславський Г. Перформанс в культурі та мистецтві 1950–2010-х років. Плинність форм і змістів. *Сучасне мистецтво*. 2019. № 15. С. 77–102.
3. Зоркін Костянтин. *Мітець : платформа сучасного мистецтва*. URL: <https://mitec.ua/category/artists/zorkin-kostyantin/page/2/> (дата звернення: 04.01.2024).
4.
23. Станіславська К. Мистецько-видовищні форми сучасної культури. Київ : НАКККіМ, 2016. 352 с.
24. Шумська Я. Міжнародні фестивалі перформансу: виникнення, співпраця та мистецький взаємообмін. *Вісник ХДАДМ*. 2015. № 8. С. 116–119.
25. Fischer-Lichte E. The Transformative Power of Performance: A New Aesthetics. London ; New York : Routledge, 2008. 240 p.
26. Franklin Furnace : avant-garde performance art and artists. *Franklin Furnace Archive*. URL: https://franklinfurnace.org/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 04.01.2026)
27. Huelsenbeck R. *Dada Almanach*. Berlin : Erich Reiss Verlag, 1920. 160 p.
28. Goldberg R. Performance Art: From Futurism to the Present World of Art. London : Thames & Hudson, 2025. 280 p.
29. Schechner R. Performance Studies: An Introduction. New York ; London : Routledge, 2013. 360 p.

ДОДАТОК
А СПИСОК ІЛЮСТРАЦІ
Й

1. Міжнародний дадаїстський ярмарок. Берлін, 1920. Світлина [27, с. 129].
2. Софі Тойбер під час анционівідкритті Galerie Dada. Цюрих, 1917. Світлина [27, с. 121].
3. Швіттерс К. Мерц-картина 25А. Зоряна картина. 1920. Колаж, олія, картон. 104,5 × 79 см. Художнє зібрання землі Північний Рейн – Вестфалія. [27, с. 130].
4. <Далі за схемою>

ДОДАТОК Б АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ

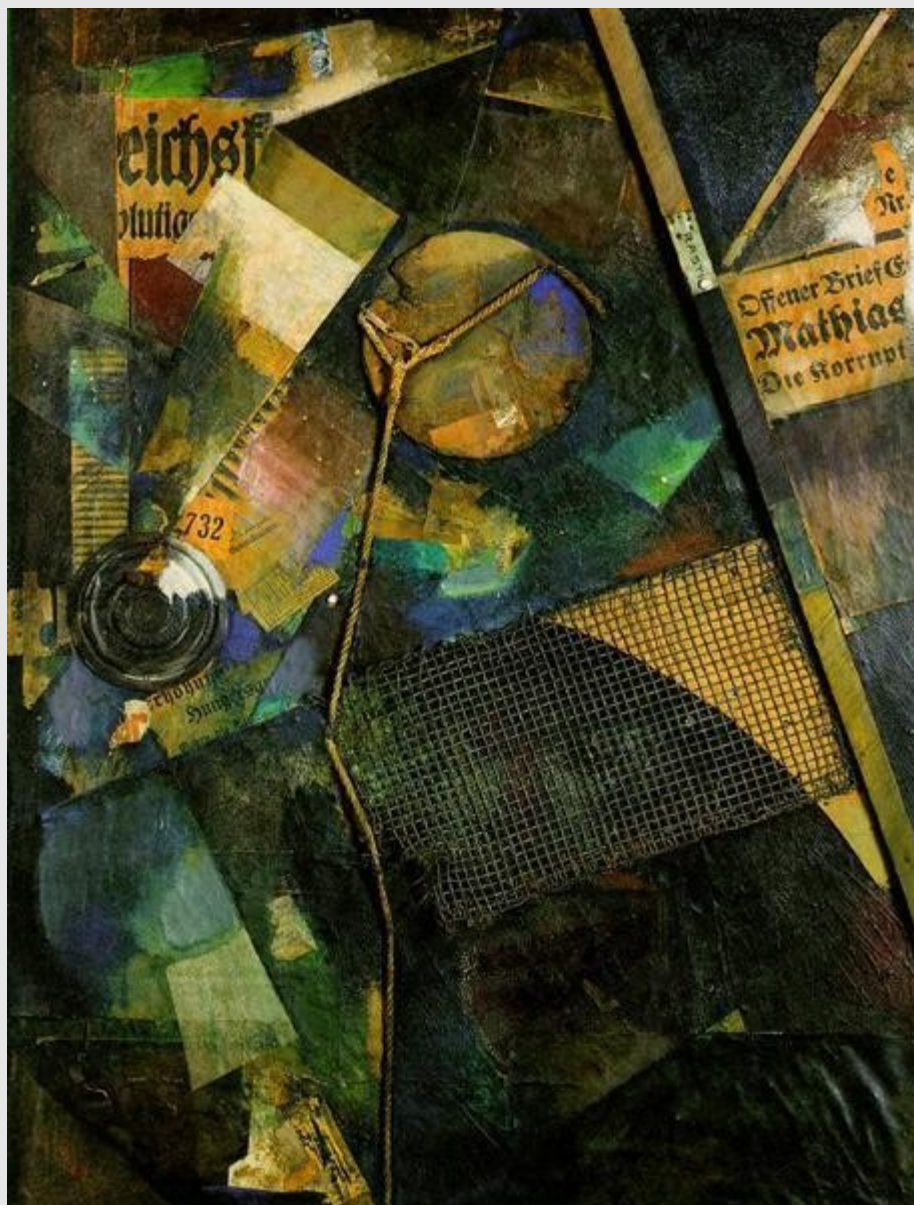
Eröffnung der ersten großen Dada-Ausstellung

in den Räumen der Kunsthandlung Dr. Burchard, Berlin, am 5. Juni 1920.

Von links nach rechts: Hausmann, Hanna Höch, Dr. Burchard, Baader, W. Herzfelde, dessen Frau, Dr. Oz, George Grosz, John Heartfield.

Іл. 2. Софі Тойбер під час танцю на відкритті Galerie Dada. Цюрих, 1917.

Іл. 3. Швіттерс К. Мерц-картина 25А. Зоряна картина. 1920.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Еко У. Як написати дипломну роботу: гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Umberto_Eco/Yak_napysaty_dyplomnu_robotu.pdf (дата звернення: 21.10.2025).
2. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: https://library.khmn.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/dstu_8302_2015_bibl_posyl.pdf (дата звернення: 21.10.2025).
3. Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації. Електронне видання. Київ, 2016. 117 с. URL: http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/International%20style%20citations_2017.pdf?id=d1b22a28-96eb-4ca4-9ac7-8e29a393b9fb (дата звернення: 21.10.2025).
4. Семеног О. М. Культура наукової української мови. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 250 с. URL : <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/131.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).
5. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навчально-методичний посібник. Київ, 2008. 182 с. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/surmin.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).
6. Belcher W. L. Writing Your Journal Article in Twelve Weeks. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press, 2019. 368 p.
7. Booth W. C., Colomb G. G., Williams J. M. *The Craft of Research*. Chicago : University of Chicago Press, 2016. 336 p. URL: <https://library.uniq.edu.iq/storage/books/file/The%20Craft%20of%20Research/1667121038craft.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).
8. Swales J. M., Feak C. B. Academic Writing for Graduate Students. 3rd ed. Ann Arbor : University of Michigan Press, 2012. 352 p.
9. Turabian K. L. A Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations. 8th ed. Chicago : University of Chicago Press, 2013. 464 p.

КОРИСНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ДЖЕРЕЛА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (редакція від 25.07.2018). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 21.10.2025).
2. Міністерство освіти і науки України. Офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 21.10.2025).
3. Наказ Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 «Про Затвердження вимог до оформлення дисертацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17> (дата звернення: 21.10.2025).
4. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Офіційний вебсайт. URL: <https://naqa.gov.ua/> (дата звернення: 21.10.2025).
5. Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Кодекс етики. Харків : Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2025. URL: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/05/kodeks-etyky-2025.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).
6. Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Положення про академічну доброчесність. Харків : Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2020. URL: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2025/03/polojennya-honesty-2020.pdf> (дата звернення: 21.10.2025).
7. StrikePlagiarism. Онлайн-платформа перевірки плагіату. URL: <https://strikeplagiarism.com/> (дата звернення: 21.10.2025).